

**Eksamen i 2121 Nynorsk før og no**

<b>Emnekode:</b>	<b>2121</b>
<b>Emnenamn:</b>	<b>Nynorsk før og no</b>
<b>Studiepoeng for emnet:</b>	<b>10</b>
Omfang av denne eksamenen i prosent av heile emnet:	60 %
Eksamensdato:	Onsdag 3.5.2017 kl. 10.00-15.00
Eksamensstad:	Idrettshallen
Lengde/tidsrom:	5 timar
Målform:	Oppgåvesvaret skal leverast på nynorsk
Ant. sider inkl. framside og vedlegg	13
Tillatne hjelpemiddel:	Ingen
Merknader:	Kandidatane skal svare på éi av dei fire oppgjevne oppgåvene. Eksamensresultat finn du etter sensurfall ved å logge deg inn med brukarnamn og passord på StudentWeb.
Ant. vedlegg:	2

**ANTEN:**

**Oppgåve 1**

Hegemoni er eit omgrep som er nytta i fleire av pensumtekstane som middel til å analysere og forstå noko av dynamikken i den tospråklege norske skriftkulturen. Forklar korleis omgrepet kan vere nyttig til dette føremålet. Gjer bruk av døme frå eigne observasjonar av skriftkulturen og det norske samfunnet.

**ELLER:**

**Oppgåve 2**

Drøft ordninga med hovudmål og sidemål i norskopplæringa i lys av pensumtekstane og eigne observasjonar.

**ELLER:**

**Oppgåve 3**

Gi ein analyse av novella "Det rare" frå *Vindane* (1952) av Tarjei Vesaas. Teksten er vedlagt.

**ELLER:**

**Oppgåve 4**

Vedlagt er forteljinga "Regn i juli" frå *Fangliner* (1972) av Kjartan Fløgstad. Gi ein analyse av denne teksten der du også ser den i samanheng med verket som heilskap. Drøft til slutt kort om du finn ein samanheng mellom ei bok som *Fangliner* og det språksynet Fløgstad gir uttrykk for i nokre av artiklane på pensum.

## Det rare

**A**rne tenkte: ingen ting kan skjemme dei ut—  
Han stod i veggkanten og venta på bussen. Det var ein varm julidag, og veggen var breidd med gråkvit dust. Bilane som fór forbi, sprøyte skyer kring seg — og inne i skyene hosta vakre, nakne syklistar. Men dei kom alltid fram att or skya, trødde vidare, med eit fint lag dust på brane aksler og lår, og sikkert på dei farga leppene også. Arne såg på dei og hadde eitslags tungt hjarte. I tungt på ein ny måte. Han tenkte: eg er sikker på at ingen ting kan skjemme dei ut. Detta kan aldri bli anna vakkert.

Han var snart atten.

— Bussen har vel ikkje farit? spurde det bak han. Han snudde seg som han var gripen i eikvart. Det var Lars frå hyttebyen som stod der. Ein vaksen kar. Godt kjend med Arne.

— Nei, sa Arne, eg òg ventar på han.

— Men han er her vel no. Skal du til Oslo, Arne?

— Nei, eg skal nedover til møster som snarast.

— Dei stod venta litt. Bilane fór framom rett som det var. Arne og Lars måtte hoste etterpå. Der borte grov den siste dust-skya ned ein ny flokk syklistar.

— Ja, stakkars syklistane no i ferietida, sa Lars. Sjå den flokken sykkeljenter der. Det er ikkje anna enn å sluke veg-dumbe heile dagen.

Arne svara ikkje. Han stod berre såg på flokken som kom susande. Gyllen, underleg.

Lars sa:

— Vi synest det er vakkert på veggen om sømmaren, du og eg. Eg kjener nok deg, eg.

Arne vart raud og svara at det gjer du ikkje!

Lars såg på han, og var snill i anga.

— Du skjønar eg minnest for min eigen part. Eg synstest det var rart eg òg. Det er ikkje så lenge sidan. Nå, der har vi dei, slutta han.

Det lyse følgjet suste fram. Glitring i nikkel, spel av glade små stoffstrykke og brunt hold. Den første jenta slengde ein lang arm opp i veret som helsing til Arne der han stod. Ho fór tett forbi han:

— Hallo!

Så var ho unna.

Kvar? tenkte han, med den prikkinga i seg. Med ein liten halvglad angst. Men så var alt den neste over han — sidan ei av dei hadde byrja. Ho ringde med sykkelbjølla til han.

— Hallo gut, eg ringer med bjølla eg, og så køyrer eg bort frå deg og bört frå deg — sa ho, i den tonen ein kunne gie seg lov å bruke når ein slik skinta framom ein ung ventehull gut for denne eine gongen og så aldri såg han meir.

Ho var alt langt borte. Resten av flokken kom tett etter, og når dei andre hadde gjort det, så hadde kvar litt å seia til Arne i farten. Kom i flokk og vart uvørndne:

— Så brydd som han står. Så raud som han blir.

— Har du aldri hatt ei sommarjente nær deg?

— Men det var vakker gut.

— Og inga tid har vi å kaste bort på han.

— Og no er vi borte vi.

— No er vi borte vi —

Og det var sant. Borte i ein blink. Aldri meir. Underleg. Og bakvendt! Det sa bakvendt, så det sveid i ein. Unaturleg kjendest det. Kvilfor blir sikt alltid berre borte? Høy-  
rer alltid til andre stader?

Målet hans Lars blanda seg i!

— Ja, det var ein fin svaeflokk. Dei trur seg så godt når dei er mange.

Arne tagde.

— Og eg skal seia du lyste opp, Arne, sa Lars og flirte.

Det var godt at bussen kom i det same. Den kjende bussen med alt sitt. Dei gjorde teiken til han, han skura og bremsa og stod still. Rutene var oppe i det heite veret. Der var fullt av folk der inne.

Lars gjekk først inn.

— Han, han, sa han, her var det ikkje kaldt. Og her var det ikkje mykje pusterom heller. Vi må nok på attarste benk vi, Arne.

Arne såg mot ein mur av andlet. Likesele, slappe bussreisande. Buss-andlet. Varme, halv- og heilblundande.

Men endå gav det ein rykk i Arne, over eikvart han såg.

Lars fann ein lom sess på nest siste rad. Han dumpa nedpå med eit grynt. Så såg han bakom seg. Den attarste benken gjekk i eitt tvers over vogna, og var å sjå til fullsett av tur-jenter. Lars blinka til dei:

— Nå, jenter der baki? Kan de skaffe rom der til ein lang, men smal gut?

Det vart ikkje ille oppteki.

— Det kan vi nok, sa ei jente.

— Ja sjå det, sa Lars. Hei, Arne, kom her og kil deg inn i rekka.

Bussen var i gang att. Det var litt ustøtt å stå. Arne såg der opna seg eit rom til venstre i rekka, og han klemd seg inn der.

— Men det blir å sitje trøngt for han, sa ei av jentene framover til Lars.

Lars svarta, med ei halv hovudvridning:

— Ja, men det er stor skilnad på kven ein sit trøngt med —

Nokon flirte. Arne skubba seg inn mot rygstødet. Bussen humpa i eit stykke vaskebrett, berre litt, var for stor til å bry seg større om det.

Men det er stor skilnad på kven ein sit trøngt med. Arne sat her litt fortumla. Han var klemd inn mellom to jenter som han aldri hadde sett før, og som han liksom ikkje torde sjå på. Han berre kjende dei mot seg, og vart litt rar.

Ho til venstre sat yttarst mot buss-sida. Så kom Arne. Og til høgre var der sikkert fire bortover — han såg ikkje etter. Han såg til venstre så vidt, for å få slå fast at synet var sant. Ved trolldomsnakt vart alt i han vendt til venstre.

Han var tynkledd i varmen, og dei var tynkleddde — og der til venstre var det vist aller mest vakkert og rar. Han visste så lite om dei. Det hadde vori så stengt. Det var underleg å kjenne ein jentekropp leve slik tett imot sida si. Han kjende det i helle sin eigen kropp. Vart stum. Såg rett fram. No kjenner eg dette. Det kjennest som det er for meg.

Var alle blitt stumme? Eller var det berre den vanlege buss-slappleiken. Der mumla lågt der lengst til høgre:

— Så stilt som det vart. —

— Vart der stilt borti der?

Og «borti der» var lengst til venstre. Dei to kikka bortover og munda vidare mellom seg:

— Ja, er der ikkje låt i han frå før, så greier då ikkje Liv å få fram låten.

— Ja, kven veit —

I det same gjorde bussen eit lite hopp, og jenta til venstre for Arne lo ut i veret og ropte halvhogt heisan!

I utrensmål.

Jenta til høgre for Arne spurde aldri så lite stramt:

— Kva er det som er så moro då, Liv?

Ho heiter Liv —

Ho heiter altså Liv.

Liv svarta:

- Nei, better at bussen hoppar så det søkk i ein. Og så kom atter den glate låtten som det ikkje syntest dekning for.
- Var det så rart det då, sa jenta til høgste, med eitt i kranglehyrnet.
- Nei då! sa Liv.
- Mangt rart i ein buss — sa nokon langt til høgste, og heldt fram:
- Men du då, Marit. Du har òg ein kant —
- Dei små giftige tungene spela.
- Pys, sa ho som sat til høgste for Arne og vart kalla Marit. Tei stilli sa ho arg.
- Der er ikkje att låt i Marit, er det likt til, sa dei roleg til høgste, og så:
- Der er ikkje mykje låt i *somme* —
- Nei, enno har vi faktisk ikkje høyrte ein einaste låt.
- Er du spent?
- Nei.
- Dei såg bortover til venstre:
- Sjå dei. —
- Og så sleppte dei laus ein høg, spottande låt, rett ut i lufta så ingen kunne gripe dei.
- Bussen køyrde og stoppa og køyrde att. Folk sai slappe. Fleire og fleire sov.
- Arne sov ikkje.
- Kjenn —
- Dette er det rare.
- Han hadde slett ikkje tenkt å gjera noko, men kom til å røre på seg —
- Orsak, sa han fort.
- Liv sa også orsak i same blinken. Ingen var først.
- Noko nytt å kjenne att. Atter noko anna liksom. Og no måtte her talast. Same kva det var om. Arne kremta:

- Det var fullt på bussen i dag.
- Ho nikka.
- Her er mest alltid fullt på denne bussen, heldt han fram, no på denne tid.
- Kan tenke meg det, sa ho og såg på han. Han kjende mangt godt igjennom seg ved det augkastet, og sa:
- Men eg har òg sett at han har vori omtrent tom.
- Javisst.
- Kva var det dei kjender? Ikkje namn på det. Dei måtte finne på fleire tomme talemåtar.
- Arne sa:
- Ja, i dag treng ein ikkje ha på varmeapparater.
- Nei, men om vinteren er det no godt å ha, sa Liv fortumla — for kva var dette?
- Ja, her er kaldt om vinteren.
- Det er her vel.
- Ja, langt utgjennom våren.
- Det er her vel.
- Hel sa det til høgste for Arne. Marit sat såg rett ut i veret.
- Lenger til høgste steig den kalde låtten opp att. Har *du* høyrte på?
- Ja, vel. — Bussen skura og bremsa på ein stoppeplass.
- Nokon steig ut.
- Lars vende på seg:
- Der steig ut ein kar. Så er der ein ledig plass. Nå, der baki?
- Ingen svara. Ingen syntes høyrte det.
- Når sa Lars, er det ingen som svarar?
- Ingen høyrde det liksom.
- Nei vel, meg eitt feitt.
- Lars snudde nakken til på ny. Bussen starta.
- — —

Men her var ei *omnor* samtale. Ei underleg samtale. Uan ord. Uan rørsler. Vekt av den imot meg. Vend mot den. Men ikkje alltid: av og til vend til ingen, berre i stor undring. I ei djup stille der ingen motorarm trengde inn — der var det denne samtala båra fram og tilbake. I den første sky tilbedinga.

Eg visste ikkje —

Eg visste heller ikkje — men eg ser.

Det er eg som ser —

Eg ønsker eg kunne seia noko til deg om det, og eg kan nok snart.

Eg ønsker berre vi må køyre og køyre i denne bussen. Eg kjemner deg imot meg, og eg —

Sjå på meg. Alle stader.

Det er det eg har gjort.

Sa du nokø?

Eg ønsker eg kunne ta i deg. Det dirrar i hendene mine etter å gjera det.

Eg ønsker du ville legge handa di på meg og la henne ligge slik.

Kvav?

Eg trur du har gode hender. Eg er sikker på det. Eg lengtar etter dei.

Dei andre ser på deg.

Eg ser ikkje kven du er, eg må få veta det.

Eg undrast på kven *du* er for ein.

Og no er det, synest eg. Berre *no*.

Du må ikkje gå av. Du må køyre og køyre —

Lars sa:

— Nå Arne, har du omtrent sovna, så vondt du sitr Arne kvakk opp. Svara morsk:

— Har sleit ikkje sovna.

— Nei vel, det vart berre så stilt, sa Lars, og ein kunne ikkje høyre på han kor mykje det låg i det av spiorord. Ein snev var der vel.

— Eg tenkte kanskje om du dubba av så du ikkje la merke til kvar vi var.

— Eg skal ikkje av på lenge, egl sa Arne uturvande tydeleg og høgt, og torde ikkje for nokon ting sjå til venstre. Men han var Lars takksam fordi han hadde fått høve til å seia det. Ei viktig reinteing.

— Nei, visst, sa Lars, eg kom meg ikkje i hug. Her er forresten også så triveleg på bussen, sa han.

Han snudde nakken til med han tala.

Dei køyrde feiande og braskande framigjennom. Der var stilt ei heil stund. Der var kanskje ei giftig samtale der lengst til høgre. Kviskring:

— Har du sett som —

— Nei, har du sett korleis Liv kan få seg til å sitje.

Aldri trudde eg at —

— Nei, det er nok den første den beste det, viser det seg.

— Men hadde du i grunnen tenkt *det*?

— Neei, eg veit ikkje eg — Men du veit det er ofte ein lyt tenke om att.

— Og han då, så grøøn at.

— Han er heilt borte han, ser du.

Endå lågare vart det sagt:

— Men sjå på Marit der på andre sida av han.

— Ja, ho får ikkje stort —

Og så kom den høge sportrande låtten som ikkje var til å halde inne.

Lars vende seg til dei to jentene:

— Så godt som De ler då, frøken.

Ho vart sinna, han hadde ikkje noko med å blande seg i det, men ho vart raudt øg. Lars heldt fram:

- *Kan* De det når De kører buss?  
 — Eg går ut ifrå at eg har lov til det, sa jenta avvisande. Det står ingen ting anna på billetten.  
 — Så, så — sa Lars for å døyve av.  
 Jenta heldt fram, fekk eit påskot til å seia høgr noko som kunne snerte bort venstre benkeenden:  
 — Vi sat tala om poesien i ein buss, sidan De spør.  
 — Spør slett ikkje, sa Lars, eg synest ikkje der er meir poesi over ein buss enn over ein sur mage.  
 — Det er det sikkert fleire meiningar om, heldt jenta fram. Eg sa forresten i ein buss.  
 Lars vart lei, grynta eikvart og snudde nakken til att. I bussen elles var det dau ro. Nokon sov. Nokon tørka sveitte. Bussen mol seg fram, møtte bilar, køyrde forbi syklistar, og vart sjølv forbikjørd av pilande små personbilar. Heile veggen stod i røk.  
 — Hallo, Liv! ropte det trå utlengste høgere.  
 — Ja vel, kva er det?  
 — Ingen ting.  
 Og så kom den låten.  
 Der vart farleg still. Mätte seiast noko på rappen, og Arne kunne ikkje finne på noko anna å tala om enn bus-sen. Han kremta:  
 — Her var ein annan buss før.  
 — Å, var her det, svara Liv.  
 — Ikkje fari her før? fekk han kilt inn. Lågt. Avsides. Eit viktig spørsmål i augelinken.  
 — Ikkje akkurat her, sa ho.  
 — Nei visst.  
 — Bur her kanskje? spurde ho, så vidt at ho opna munnen, og utan å bruke noka tiltaleform.  
 — Mm, sa Arne.  
 — Skjønar det —  
 Så kunne dei tala om bussen att.

- Ja, her var ein annan før denne, buss, meiner eg, sa han, så høgt at det høyrdest av alle.  
 — Han vart for gammal den då? spurde Liv.  
 — Ja, han vart for gammal.  
 — Ja, dei blir fort gamle, bussane.  
 — Ja, og dyre er dei òg.  
 — Men her er mange bussar i landet no.  
 — Ja, og fleire blir det til kvart år.  
 Underleg. Dei tala om bussar, og det var som å høyre lokkande song bak eit blått forheng. Av og til såg dei fort til sida på ein annan og helle tida kjende dei den andre imot seg som noko umåteleg riktig.  
 Den hemmelege *andre* samtala var i gang. Fram og tilbake mellom dei. Så sky du er, gut, du treng ikkje vera det.  
 Du seier noko til meg som eg ikkje skjønar?  
 Kjennar du ikkje —  
 Det er det eg gjer, detl Kjennar. Det må vara dette. Du må ikkje gå.  
 Du —  
 Må eg, slik?  
 Ja, ja stryk —  
 Eg visste dette. Eg har alt tenkt det lenge.  
 Stryk —  
 Vi må treffast! Vi må talast ved. Vi må veta meir!  
*Stryk meir* —  
 Men eg må stige av snart!  
 Stryk — det er godt at du stryk.  
 — — —  
 Sjå på han — sa det lågt på yttarste høgere.  
 — Ja, er det ikkje komisk. Han trur at ingen ser det eingong.

- Han gjer framsteg.  
 — Aldri hadde eg tenkt at Liv var slik.  
 Så kom den kalde ovandsjuke låten. I det same stansa bussen. Luftstramane som sita inn gjennom dei opne rutene vart borte, og her vart kjøvande og stint.  
 Lars reiste seg.  
 — Ja, så slepp då gudskjelov eg ut. Huff, ein blir stiv når ein aldri får røre på seg.  
 Han vende seg til Arne:  
 — Nå, Arne, kjem du ikkje laus?  
 Rådwill knaute ein stad. Gå no? Det er urimeleg. Umogleg. Kvifor er det slik?  
 — Eg? sa han.  
 — Ja, det er vel her du skal av, etter som du sa, svarta Lars.  
 Kvifor er det slik! tenkte Arne.  
 — Ja, eg — ja, eg — sa Arne, i klemma. Det er best for meg å bli med bussen ned til brua! sa han hovudstump. Det er i grunnen snarare.  
 — Heisan, sa Lars. Men så sa han ikkje meir om det. Ja, takk for laget då. Jentene òg. Farvel.  
 — Farvel, sa jentene. Arne sa ingen ting. Bussdøra smelte i hop att og bussen starta.  
 Kvifor er det, tenkte han, men vart avbroten i den rådlause tanken ved at Liv såg til skrås på han og sa, utan å røre større på den lokkande truten, ei mumling:  
 — Langt til brua?  
 — Låten snubb berre.  
 Truten mumla:  
 — Eg spør fordi eg lurar på om eg ikkje skulle klike innom møster mi når eg køyrer her likevel.  
 Det rykte godt i Arne. Og så møster til og med! Han heldt seg roleg.  
 — Ja, sa han fargelaust. Javisst.

- Det går vel ein buss seinare i dag òg? I same ruta?  
 — Går ein tre timar seinare, svarta han medan det byrja å kime og bære.  
 Ho nikka.  
 — Fint. Så kan eg ta den og nå att reisefølgjet mitt i kveld.  
 — Ja — sa Arne berre, for dette var no ikkje hans sak.  
 Ho bøygde seg fram forbi han og såg langs rekka til høgere:  
 — Del eg trur eg stig av her-eg.  
 Dei stivna liksom.  
 — Kva i all —  
 — Nei, Liv! nå går det over alle grenser.  
 Liv lo, litt forundra.  
 — Kva slag? Eg har ei møster her, eg. Henne vil eg jammen få helse på når eg først fer her. Så hoppar eg på ein buss som går same vegen om tre timar, og så treffest vi att der vi har avtala.  
 Der lo der borte.  
 — Møster du liksom!  
 — Den har vi aldri høyrte tale om før.  
 Liv reita seg:  
 — Har du større greie på det?  
 Yrtast til høgere sa spottande:  
 — Dalar det mostrer ned frå himmelen så snart du har bruk for det?  
 Dei andre lo.  
 Liv vart raud no. Ho sa:  
 — De kan foresten tru akkurat kva de vil. Eg gjer det eg vil, utan at de treng stikke nassen i det.  
 — Ja, ikkje stikk din eigen altfor høgt i sky då, sa jenta yrtast til høgere. Dei andre skøyte på:  
 — Nei, for vi skjønner det nok.



— Er det slik å ha deg med på tur, Liv? Hadde vi visst det på forhånd, så. —

Liv pusta tungt. Det var ikkje beint dette her. Ei heil rad kvasse krenkte kameratauge.

— Det var då svært så oppøste de vart. Det er no berre at eg kjem tre timar etterpå. Og vi skulle ikkje noko akkurat då.

— Ja så sa dei.

— Vil du vera dårleg kamerat, Liv?

— Dårleg kamerat? Eg har aldri høyr! —

Men det hagla mot henne:

— Ja, berre bli sinna. Når du har gløymt kva vi har planlagt straks vi kjem fram òg, så. —

— Neei, men, er det i grunnen nokon skilnad om eg er der eller ikkje. Akkurat då?

— Det hadde teki seg berre ut, Liv.

— La henne vera. Vi skal nok greie oss.

— Det kan bli vanskelegare for deg, Liv. Du får orsaka at vi ler litt.

Den spottande låtten steig opp, fullt lovleg og høg no.

— Fsj! sa Liv og kasta på nakken.

Arne kunne ikkje blande seg i dette. Han sat i det sæle klemstret sitt og høyrde alt saman med ein ny måte å høyre på. Ny måte å kjenne på. Høyr den måten ho seier orda på! I dag var det skjedd.

Bussen stansa. Dei var ved brua.

— Der er nok brua, fekk han fram og vart urolig på setet. Kom seg opp og byrja gå som han aldri hadde sett jente-rekka. Det var ikkje rett av han, men han var heilt fortumla.

Liv fór opp, nervøs:

— Ja, her er det, ja. Ja, då skal eg av her. Du tar deg av sekken min du då, Marit, er du snill, så slepp eg dra han med meg her.

Marit frå den kalde sida hans Arne gapte utan vidare ved dette oppdraget, der ho sat krenkt og full av galle:

— Eg, sa ho og merkte ikkje kva ho la i det.

— Ja, kvifor ikkje? Det greier du då godt. Det er ikkje større han er. Slikt brukar vi då vel å gjera for einannan? Ja, eg har ikkje tid å kjekle, bussen skal gå den — ha det så lengel!

Ho hoppa ut. Det let mot ryggen hennar:

— Ja, du lyt endeleg be han vise deg vegen til mostert!

Så lo nokon samstundes hjartelaust:

— Og så du, Marit, som sat trongt med han du òg, og berre får bera ryggsekken hennar.

— Å hald —

Døra klappa i. Bussen ruste motoren og fór sin vegg over brua.

Dei to såg litt rådville etter bussen, som fór å vinne tid.

Men der var han borte, og det var berre å hoppe i det:

seia eitkvart:

— Ja, der køyrde dei.

— Ja, og sinna var dei, sa Liv.

Så lo ho i rådløysa si og såg Arne rett i andletelet. Bråst ut:

— Kva i all verda er det vi finn på!

Arne var underleg i heile kroppen av rådløysa han òg. Og her i vegen kunne han ikkje stå. Det var nokre hus nokså nær.

— Skal vi gå bortover litt? bad han fort.

Liv sette i:

— Eg har inga moster her! Det var berre noko eg sa.

— Men eg har, sa Arne.

— Kvaslag?

— Eg er komen for å vitje moster.  
Ho lo heilt ute av likevekt.

— Nei, no trur eg — nei no har eg aldri —

Arne stod som på nåler her, han måtte koma i livd. Dette var slikt som ein nok kunne ha drøymt om, og måla ut for seg; men ikkje truudd på likevel. Men ikkje stå *her*, i alle fall —

— Vi går bortover litt!

— Er det her ho bur?

— Nei, det er det vel ikkje. Der er ingen der borte. Det er difor vi skal gå der vel. Eg er *kjend* av folk her, eg.

— Saleis, sa ho.

Ho var fort med på der, og dei stega av stad. Dei hadde ingen ting å dra på, så det gjekk lett, og dei kom fort or syne. Ikkje eit hus var å sjå lenger, berre den grå veggen og skogen.

Men det var store ålmannvegen.

— Her er det ein sideveg, sa Arne utydeleg. Dei såg ein liten stug som stakk av mellom trea.

— Kvar går den etter?

— Vei ikkje. Han går vel berre ein stubb og blir borte, sa Arne.

— Javisst.

— Vi går vel den då?

— Best det, elles kunne vi møte mostrene vårel sa Liv, og så lo dei stutt og samstundes. Brydde. For det var så rart med det.

Men der var veggen. Smal og grasrodd. God under foten. Han slengde seg innover mellom grønne tre. Dei gjekk han med dirrande steg, for dette var korni så altfor brått. Omisder sa jenta:

— *Ventar* moster?

— Ho veit ikkje at eg kjem akkurat i dag. Så for den skuld.

Arter vart der stilt. Det var så underleg med det. Jenta krenna og sa:

— Heier du Arne? Ja, vi er dus vel? Vi har passa godt på å kroke utanom det spørsmålet hertil.

— Mm, sa han. Og du vart kalla Liv, høyrde eg.

— Ja. Og førebels synest eg vi greier oss med det, i namnevegen, ikkje sant?

Han nikka.

— Som du trur.

— Ja, eg trur ein skal ha såpålag til vern, inntil vidare, lo ho.

— Synest du eg er heilt vill? spurde ho brått, og han vart litt stammende i mælet då han svara:

— Eg synest det var fint at du gjorde dette. Eg hadde aldri truudd at —

— Kva ar?

— Nei, det kan vera det same. Det var fint at du gjorde det, det var det.

Den grasroddde stigen vart mindre og mindre. Her var stilt og varmt. Lunka varmt lauv. Her var også over all måte underleg. Arne stod brått still.

Liv sa:

— Kva er det?

— Vart berre ståande —

— Du, sa han att. Smått.

— Jar?

— Fin jente. Underleg jente.

Han hadde armene ikring henne. Drog henne inntil seg. Og det var ho med på. Den møtinga var det raraste av alle ting å kjenne, når ein var han.

— Å — Arne —

Dei stod i villgraset på den smale stigen og heldt kring einannan. Han var oppøst. Slik var det å halde i henne, kysse henne.

- Liv! Så — så —  
 — Ikkje meir, sa ho, mest redd for villskapen hans. Og så spurde ho:  
 — Har du inga jente?  
 — Nei.  
 Sugande ventetider sigla opp i minnet. Han støyte dei tilbake.  
 Ho spurde:  
 — Kor gammal er du?  
 — Aften.  
 — Hm! sa ho, forundra over eitkvart. Han hadde ei aning om kva det var, og var glad ho ikkje sa meir.  
 — Og du? spurde han fort.  
 — Omtrent det same her, svara ho. Men så kom ho tilbake til det han ville sleppe:  
 — At ikkje du har ei jente, du som —  
 — Det har vori — det har ikkje falli seg slik, sa han med noko møde.  
 Ja, alt det han kunne ha fortalt, men som ho sikkert ikkje ville ha skjønna noko av. Om korleis det hadde vori stengt.  
 — Men du likar dei — sa ho og såg rett i auga hans. Langt inn i auga hennar var det noko som — ja, var ikkje namn. Ikkje namn på såvori.  
 — Det kjende eg straks, heldt ho fram då han stod stum.  
 — Eg likar deg, sa han.  
 Ho sa:  
 — Eg blir mest redd. Her står vi og — eg forstår det ikkje!  
 — Men dette synest eg at eg forstår, sa han sakte, medan dei tyrste uprøyvde hendene hans fekk stryke henne. Full av takk for det sa han:  
 — Og så du som kunne koma på å springe rett ut av bussen! Finne opp ei møster og berre gå rett ut.

- Ho fortalde om grunnen:  
 — Eg fekk visst ein hel del om deg med vi sat og kørde.  
 — Om eit par timar reiser du, sa han berre.  
 Ho kom med ein forunderleg lovnad:  
 — Du skal få veta meir om meg om litt.  
 Det var utruleg, det måtte seiest opp att, av han, her mellom gras og lauv og stille, og inniblant den angen han kjende, og så lågt at det mest ikkje var ord:  
 — Skal eg få veta meir om deg om litt?  
 Det hadde komi no, det ein hadde tenkt seg — det fekk veta så vilt det ville.  
 — Skjønar du at eg høyrer kva du seier! sa han oppøst.  
 — Ja, ja.  
 — Skjønar du at slike ord står der liksom — om du er berre atten.  
 — Ja, ja.  
 — Og kjemner du kor eg skjelt?  
 Det svara ho på òg, lågt og godt:  
 — Kom då, Arne.

## REGN I JULI

Det er ein av desse dagane i juli når det regnar og ingenting hender, når det ikkje er streik på fabriken eller fotballtabellar i avisene, men bare resultatliste frå Tour de France med Eddie Merxsz på toppen.

Mannfolk skulle aldri ha fri, seier kona, for da går dei bare og stangar i dørene, men kva faen skal du gjøra da, når det ikkje er noe å gjøra på, og pressen i slengbuksa regnar bort bare du går deg ein tur på byen for å ta deg ein halvliter.

Og så er det tøyken. Han stig hundre meter rett opp, og der legg han seg til, tjukkare og tjukkare etter som dagane går og det held på å regna. Til slutt er han så tett og brun og stygg at du skulle ta deg faen på at det ikkje kom ein drope vatn gjennom han. Men regnar gjør det like gale.

Kan du ikkje ta deg ein tur på biblioteket og låna deg ei bok, seier kona, og eg seier ja, for eg er lei det evinnelege maset, og så kan eg gå oppom Torheim og ta meg ein halvliter med det same.

Under halvtraket på brannstasjonen står Gus og greier sveisen, for det går ikkje an å komma opp på kaféen og sjå ut som om du har gått gjennom ein vaskemaskin på veggen.

Kor skal du hen? seier Gus, og eg seier at eg skal

136

opp på Folkeboksamlinga og låna ei bok. Du ser meg ut som ein solbrent stavangergutt, seier Gus. Du skal opp på Torheim og pisa så pikken står på gløtt.

Ja, ha det da, Gus, seier eg, og går oppover trappe til biblioteket. Hei, vent! seier Gus, eg blir med deg. Og så går vi saman opp på biblioteket.

Nei, du hendelse, eg trur det er Kimmen som kjem og skal låna bøker eg, seier Bok-Anders da vi kjem inn døra, for dei kallar meg alltid for Kimmen. Gus held alt på å bla i noen bøker som er stabla atmed inngangen. Kva er det dei karane vill låna da? undrast Bok-Anders.

Hald kjeften på deg, gamle tulling, seier Gus og drar til han i hue med ei svær ei som det står konversasjonsleksikon på, og Bok-Anders glid ned av stolen og blir liggande under skrivebordet der han har stabla alle kartotekkorra sine.

På den eine langveggen er det hyller fulle av blad med fint bræde på. Vi tar kvar vår hylle og feiar ned på golvet, og Gus stikk lighteren borti for å sjå om dei brenn, men det er bare dei lakkerte omslaga som fatar skikkeleg, og blada blir liggande att på golvet og ulma.

Bokhyllene som står midt på golvet klarer vi å velta når Gus tar i på den eine sida. Så riv vi ryggen av bøkene eller skjær sidene ut med kniv og hiv alt saman i ein stor haug midt på golvet.

Gus klatrar opp på toppen av haugen, drar ned bukse og drit på bøkene. Han tørkar seg i reva med ei diktsamling som har fint papir og lite trykk-

137

sverte. Så pissar vi på bøkene frå kvar vår kant, og Gus seier kvifor drit ikkje du òg på bøkene?

Men vi har alle bøkene som står i hyller langs veggene igjen, og hyllene er delte med bord som går vertikalt, så det går ikkje å køyra alle saman på golvet i ein fei. Det er akkurat like tregt som å sjøra reint mellom avstivingane i skottet på ein malmbåt.

Vi må setta oss i eit par lenestolar for å kvila, og Gus seier at dette var faen til jobb, og så hoppar vi på igjen for å ta finpussen i hyllene.

Gus er alt ferdig med sin vegg, og eg har bare ei hylle igjen av veggens min. Eg tar ut bok for bok, slår dei opp på midten og riv dei i to før eg kastar dei på golvet.

Den siste boka som står att i hylla, er ei svær sugge med mange sider i. Heilt umulig å riva i to. Eg opnar boka og blar i ho for å få betre tak til å riva ho i småbitar. Her og der les eg kva som står i boka.

Den nest siste sida handlar om to typar som held på å rapa eit bibliotek, og som bare har ei bok igjen før dei har rapt heile faenskapet. Eg blar om arket og les det siste avsnittet på den siste sida. Så lukkar eg boka saman og set ho opp i hylla igjen. Dersom det noen gang skulle vera vits i å bry seg om det som står i bøker, måtte det faen meg vera nå.

Gus, som sit i ein lenestol og ventar, køyar ikkje røyken ein gang før han sprett opp og seier kva i helvete er det du finn på din tosk? og prøver å riva boka ned igjen frå hylla. Men eg tar han i ræva

og nakken og hiv han bortover golvet så lang han er.

Kva i helvete er det du finn på din tosk? seier Gus da han rår or att, og eg seier at det skal ditt hjarta drita i. Men det står ei bok igjen i hylla, seier Gus. Det har du bare så jævla rett i, seier eg og opnar døra før eg hiv han ut på gangen. Så går vi saman ned trappene.

Før vi går opp på Torghheim, går vi inn til fru Sivertsen og kjøper Rogalands Avis. Det regnar som aldri før, og Eddie Merxzc leier Tour de France, men ein annan belgiar vann sprintetappen, og ein danske blei nummer to. Og nå er det bare to veker igjen til seriestart.

Faen så beiskt dette Tou-ølet er, seier Gus etter den første slurken. Drika Schou, pissa Tou, har du ikkje høyrte det, seier eg, og Gus ler så han får pils i vrangstrupen og blir raud i hovudet, og eg må slå han det eg vinn i ryggen for at han ikkje skal mista pusten for godt.